

ÅRSRAPPORT 2002

BARNEOMBUDET

BARNEOMBUDET

Innledning

Barneombudet er uavhengig, selvstendig og partipolitisk nøytral, opprettet gjennom en egen lov (Lov av 6. mars 1981 nr 5 om barneombud). Barneombudets hovedoppgave er å fremme barns interesser overfor det offentlige og private, og følge med i utviklingen av barns oppvekstvilkår. Barneombudets arbeidsoppgaver dekker hele det "barnefaglige" feltet.

Barneombudet står ansvarlig for virksomhetens resultat og velger fritt sine prioriteringer, så lenge det utvises lojalitet mot lovens formål og arbeides innenfor rammen av lov og instruks.

Barneombudet utgir også en årbok, en statusrapport rettet til Stortinget om barn og unges situasjon i vårt land og de utfordringene barn og ungdom står overfor. Årboken for 2001-2002 tar for seg oppvekstforholdene i kommune Norge, arbeidsfordeling stat-kommune og forslag om en egen oppvekstlov.

Personalressurser

Januar 2002 hadde Barneombudet 11,5 faste stillinger, inkludert Ombudet. Videre var det ansatt en prosjektmedarbeider og en informasjonsmedarbeider til utvikling av dialoginstrumenter med barn og unge på Internett. Kontoret hadde også en konsulent på midler fra arbeidskontoret og en sivilarbeider.

Kjønnsfordeling på kontoret ved utgangen av 2002 var likt fordelt mellom kvinner og menn. Gjennomsnitt alder på kontoret var 40 år; hhv 39 for kvinner og 41 for menn. Sykefraværet ble sterkt redusert fra 6,6% i 2001 til 4,1% i 2002.

Kompetansen på kontoret er tverrfaglig, slik at Barneombudet til enhver tid kan følge opp aktuelle saker som settes på dagsorden gjennom henvendelser fra barn og unge selv, fra foreldre, fagmiljøer, politikere og medier. Det er til enhver tid en utfordring for Barneombudet å organisere kontoret slik at staben kan utgjøre en fleksibel enhet som evner å fange opp skiftende problemstillinger relatert til barn og unge i samfunnet.

I 2002 ble kontoret fortsatt organisert i team, slik at en lettere kunne konsentrere ressursene om ulike oppgaver.

Det første teamet arbeidet hovedsakelig med informasjon/dialog med barn og unge, herunder Ombudets nettsider og Klar Melding.

Det andre teamet håndterte de enkelthenvendelsene som kom inn til kontoret. Stikkord for dette teamet har vært begrepet empowerment og hovedfokus har vært todelt:

- Styrke barn og unges medvirkning i samfunnet, både på egne vegne og på vegne av barn og unge som gruppe
- Styrke voksnes evne til å handle på vegne av barn og unge i samfunnet på barn og unges premisser

Det tredje teamet har hatt som hovedoppgave å arbeide med høringsuttalelser og "tyngre" juridiske saker som kommer til kontoret. Det siste teamet har i hovedsak arbeidet med ombudets policy-utvikling rettet inn mot eksterne fagmiljøer og det politiske miljø.

Gjennom denne faglige organiseringen har ombudet effektivisert arbeidet og utviklet en kontinuitet og helhet i en faglig profil som videreføres inn i framtiden.

Personalet ved Barneombudet desember 2002:

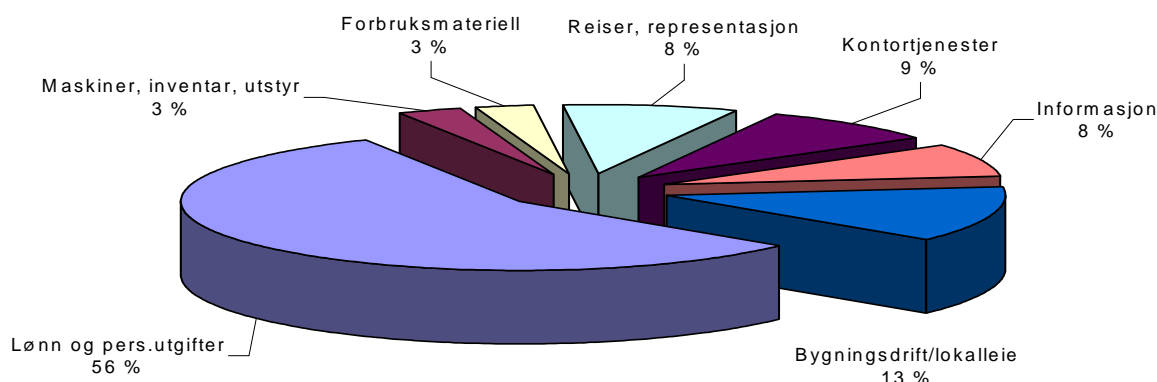
Britt Fredriksen (sekretær)
Knut Haanes (fung nestleder)
Thomas Hepsø (Web/IT)
Sidsel Hommersand (prosjektleder)
Kari Jevne (rådgiver)
Lillian Juvkam (1. sekretær)
Anette Meling (rådgiver)
Jan Mossige (rådgiver)
Dinh Van Nguyen (økonomi/administrasjon)
Kari Stenquist (rådgiver)
Frode Ullebust (informasjonskonsulent)

Regnskap

Barneombudet hadde en budsjetttramme for 2002 som ble oppjustert ca. 4,2 % i forhold til 2001. Regnskap for 2002 har økt med 11,5% sammenlignet med 2001. Reiseutgifter er økt med 54% sammenlignet med 2001. Dette skyldes arbeid knyttet til prosjekter der BO har fått eksterne midler.

	Regnskap 2002
Lønn og pers.utgifter	4 750 000,00
Maskiner, inventar, utstyr	257 000,00
Forbruksmateriell	244 000,00
Reiser, representasjon	693 000,00
Kontortjenester	736 000,00
Informasjon	667 000,00
Bygningsdrift/lokalleie	1 091 000,00
Sum	8 438 000,00

Regnskap 2002

Henvendelser til Barneombudet 2002

Barneombudet tar opp saker av eget tiltak eller etter henvendelser fra andre. Enhver kan henvende seg til Barneombudet. Dersom henvendelse angår et bestemt barn, og henvendelsen ikke kommer fra barnet selv, skal Ombudet ikke behandle saken uten barnets samtykke. Når barnets alder tilsier det, skal også vergens samtykke innhentes. Dersom allmenne hensyn tilsier det, kan Ombudet behandle saken selv om samtykke ikke er innhentet.

Barneombudet har taushetsplikt om noens personlige forhold. Dersom en henvendelse inneholder sensitiv informasjon og enkeltpersoner, vil denne informasjonen ikke bli gitt videre til offentligheten.

Henvendelsene til Barneombudet kommer inn via telefon, brev, faks, Internett, Klar Melding Inn, direkte møter i forbindelse med besøk i kommuner og institusjoner, og besøk til vårt kontor.

Hovedtyngden av de personlige henvendelsene dreier seg om barn i vanskelige livsomstendigheter. De er ønsker om hjelp fra mennesker som har kjørt seg fast eller gått seg vill på private livsområder eller i møte med det offentlige hjelpe- og kontrollapparat. Det er barn og foreldre som føler seg krenket, latterliggjort eller oversett.

Barneombudet har ikke formell beslutningsmyndighet. Via enkelthenvendelser og oppsøkende virksomhet skal Barneombudet generere kunnskap og arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barns rettigheter.

Alle henvendelser fra privatpersoner følges opp med rådgivning, veiledning eller henvisning til relevant instans. I noen saker inntar Ombudet en mediatorrolle for å få etablert dialog og

bevegelse i en fastlåst sak. I noen saker brukes innsynsretten kombinert med oppfølging i forhold til lokal/regional forvaltning.

Et overordnet mål i Ombudets behandling av henvendelser er:

- å gi rask og relevant hjelp;
- å utvikle måten Barneombudet besvarer henvendelser fra privatpersoner på, ut fra en målsetning om å mobilisere egenkraft hos henvender (empowerment);
- å utvikle rutiner for å håndtere den informasjonen som ligger i henvendelsene på en hensiktsmessig måte;
- å knytte kontakter med andre instanser som har tilgrensende og overlappende funksjoner i forhold til barn og unge.

Antall henvendelser 2001/2002

	2001	2002
Dokumenter	1645	1853
telefoner	7150	8500
Uformell epost	3050	5100
KMI telefon	4465	2896
KMI epost	1100	950
SUM	17410	19299

Antall henvendelser til Barneombudet er økende. I 2002 mottok Ombudet 19299 henvendelser. Fordelingen er som foregående år, med ca 2/3 fra voksne enkeltpersoner og organisasjoner/institusjoner, og 1/3 fra barn og unge.

Skriftlige registrerte henvendelser

Totalt antall dokumenter i 2002 (inngående og utgående) var 2779, fordelt som følger:

Totalt inngående dokumenter	1853
Utgående brev	926

Det var til sammen 1853 skriftlige henvendelser til Barneombudet som ble journalført. Dette inkluderer formelle henvendelser via e-post. I tillegg til dette var 13500 henvendelser via telefon og uformell (ikke-journalført) e-post.

Telefon

Barneombudet mottar daglig en jevn strøm av telefonhenvendelser som krever oppfølging i form av rådgivning, veiledning, informasjon m.m. fra Ombudet. Henvendelser på telefon blir registrert og kun saker som blir fulgt opp over tid registreres som enkeltsaker og journalføres.

Uformell e-post er henvendelser til kontoret som er av mer saksforberedende art, for eksempel henvendelser knyttet til administrasjon og lønnskjøring, til oppfølging av samarbeids-

prosjekter m.m. Dette er henvendelser som tidligere ville blitt tatt per telefon, men som nå kommuniseres via e-post.

Den uformelle e-posten journalføres ikke, og inkluderes derfor i oversikten over antall telefonhenvendelser. Telefoner rådgiverne tar som oppfølging av enkelthenvendelser er ikke inkludert i registreringen.

Klar Melding Inn

Klar Melding Inn/Ut har lenge vært Barneombudets viktigste dialoginstrument med barn og unge. På den grønne linjen Klar Melding Inn (800 31 700) kan barn og unge ringe inn meninger, synspunkter, spørsmål om rettigheter eller ønsker om råd. Et utvalg av meldingene blir besvart og lagt ut på NRK tekst-tv og på våre hjemmesider på nettet. Barn og unge kan også gå inn på Barneombudets Internettsider og sende inn meldinger per e-post.

Det er en nedgang i antall henvendelser til Klar Melding. I alt 2896 barn og unge ringte inn på Klar Melding telefonen, mens 950 sendte inn sine Klare Meldinger pr. e-post i 2002.

Nedgangen kan forklares med at Barneombudet har lagt ut "Ofte stilte Spørsmål og Svar" (FAQ) på Ombudets Internettsider, særlig temaer som er knyttet til barn og unges rettigheter. I tillegg eksisterer det i dag en rekke andre temaspesifikke hjelpe- og opplysningstelefoner som kan benyttes. Barneombudet henviser også til en del av disse hjelpetelefonene. Det positive ved denne utviklingen er at meldingene blir mer omfattende og allsidige. Fra å være korte telefonmeldinger blir nå meldingene formulert mer utfyllende. Økningen i treff på hjemmesidene (se under) tilsier at barn og unge kan søke og finne svar på ulike problemstillinger uten å gå via Klar Melding-telefonen.

Dialogen med barn og unge krever en tilbakemelding i forhold til de meldingene Ombudet mottar. Her har Tekst-tv stått sentralt i mange år, men det synes nå nødvendig å satse videre på Internett. MMIs mediestatistikk viser en sterkt økende bruk av internett i aldersgruppen 8-15 år, mens bruk av Tekst-tv er synkende. Tiden som brukerne av de ulike mediene benytter i døgnet er også svært forskjellig; 8 minutter pr døgn på Tekst-tv mot 57 minutter pr. døgn på Internett.

Internett

Satsingen på Internett har båret frukter. Det er en stor økning i antall besøk på Barneombudets web-sider, noe som tyder på at <http://www.barneombudet.no> er blitt den sentrale portalen for informasjon knyttet til barn og unges rettigheter. I en Internettverden hvor det er vanskelig å verifisere informasjon, har det vært viktig for Barneombudet å etablere en kvalitetssikret portal.

Antall besøkende pr dag i gjennomsnitt, har økt fra 188 i 2001 til 275 i 2002. I gjennomsnitt var disse besøkende inne på 9 sider, noe som skulle tilsa at nesten 2500 sider ble besøkt hver dag i 2002.

Grunnlaget for en ytterligere satsing ble lagt i 2002 ved at arbeidet med ny design og struktur på nettsidene ble påbegynt. Dette blir implementert i 2003, sammen med nye oppslagssider for FAQ, eller "ofte besvarte spørsmål". Her vil vi samle problemstillinger, spørsmål og svar som daglig kommer inn til kontoret. Publikum vil derved få en 24-timers tilgang på denne

informasjonen, i tillegg til at noe av arbeidsmengden ved kontoret vil kunne styres over på Internett.

Internasjonalt samarbeid

Ettersom Norge etablerte verdens første Barneombudsordning har vi sett det som en nasjonal ”forpliktelse” å dele Norges erfaringer med andre land som er i ferd med å etablere liknende institusjoner. I tillegg til utenlandsbesøk til bl.a. Kroatia i 2002, har vi hatt besøk fra land som Djibouti, Mauritius og Makedonia. Som et alternativ til hyppig reisevirksomhet har vi invitert de nye Ombudene, samt nøkkelpersoner fra staben, til å hospitere ved vårt kontor i en periode på 2-3 dager. Her får man anledning til en bred informasjon om Ombudets arbeid, en gjennomgang av arbeidsmetoder og aktuelle tema, samt en god mulighet til å knytte kontakter til det etterhvert store nettverket som ENOC (European Network of Ombudspersons for Children) nå utgjør. Barneombudet har også utvekslet barnefaglige erfaringer med organisasjoner i Australia og Japan, i tillegg til den jevne kontakten med ENOC-medlemmene (18 land i Europa).

Foredrag og faglige arrangementer

I forbindelse med Barneombudets fokus på mobbing, ble det avholdt to store konferanser. I april samlet vi politikere, media, mobbere og mobbeutsatte til en erfaringskonferanse på Det Norske Teater. Denne ble fulgt opp av pressekonferansen Manifest mot mobbing, hvor statsminister, KS, Utdanningsforbundet, Foreldreutvalget i Grunnskole og Barneombudet avtalte å arbeide for en nullforekomst av mobbing på norske skoler i 2004.

Barneombudet samarbeidet også med Statens utdanningskontor, som holdt en mobbekonferanse for landets utdanningsdirektører. I tillegg bidro Barneombudet med sin kompetanse i forbindelse med prosjektet livet under 18, hvor det ble holdt en konferanse for å markere barn og unges bidrag til Norges tredje rapportering om Barnekonvensjonens status til FN.

Barneombudet mottar ukentlig 4 til 5 forespørsler om å holde foredrag om barnefaglige temaer og/eller Barneombudets virke. I gjennomsnitt holdes 3 presentasjoner i måneden. Barneombudet deltok i tillegg på rundt en 40 radio og tv-debatter i løpet av 2002.

Høringsuttalelser

Barneombudet har i 2002 avgitt 38 høringsuttalelser:

- Forslag om statlig overtagelse av deler av fylkeskommunenes ansvar for tiltak for rusmiddelbrukere
- Forslag om endring av lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa
- Forslag til endring av kjøretøyforskriften vedrørende utleie av barnesikringsutstyr
- Forslag til endring i utlendingsloven
- Alternative forslag til ny organisering av fylkeskommunens oppgaver på barnevernområdet og familievern
- Prøveordning med påtalekompetanse til lensmen i konfliktrådssaker – Utkast til forskrift

- Utkast til forskrift om grunnskoleopplæring for voksne
- Forslag om endringer i plan- og bygningsloven – Tidsfrister i planbehandlingen
- Child-resistant non-reclosable packaging for medicinal products Requirements and testing – prEN 14375
- Endring i tvistemålsloven – Innarbeiding av Barnekonvensjonen i norsk lov
- Merknader til høringsbrev vedrørende nye kompetanseforskrifter – Opplæringslovens §§10-1 og 10-2
- Notat vedrørende forslag til forskrift om overgangsregler i forbindelse med nye bidragsregler
- Ny forskrift om elektronisk merking av videogram
- Utkast til forskrift om miljørettet helsevern
- Forslag til endringer i utlendingsforskriften
- Lovfesting av yrkesprøving
- Utredning om fornærmedes (og pårørendes) straffeprosessuelle stilling
- Arbeidsinnvandring og ufaglært arbeidskraft
- Utkast til lov om endring i lov 13. Desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v.
- Utkast til høringsbrev – endringer i lotteri- og pengespillovgivningen
- Forslag til endringer i ekteskapsloven som ledd i regjeringens innsats mot tvangsekteskap
- Forslag til ny felles forskrift om kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Forslag til ny forskrift om innhold i og merking av tobakksvarer
- Forenklet tilskuddsordning for barne- og ungdomsorganisasjoner
- Forslag om endringer i foreldelsesloven
- Forslag til lov om frittstående skoler (friskoleloven)
- Forslag til endringer i utlendingsforskriften
- Forslag om røykfrie serveringssteder m.v.
- Forslag til endringer i forskrift om bruk av personlig verneutstyr under kjøring med motorvogn
- Utkast til veileder for kvalitetskrav til midlertidig husvære etter lov om sosiale tjenester §4-5
- Endringer i lotteri- og pengespillovgivningen
- Utkast til forskrift om endringer i påtaleinstruksen
- Forbud mot erverv, bruk og besittelse av dopingmidler
- Besøksforbud i felles hjem
- Utkast til revidert læreplan for faget Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap
- NOU 2001:22 Fra bruker til borger
En strategi for nedbygging av funksjonshemmende barrierer

Alle høringsvarene er tilgjengelig på Barneombudets Internettsider: www.barneombudet.no

Overordnede prioriteringer og mål 2002

Barneombudets virksomhet og agenda styres av de daglige henvendelsene som kommer inn til kontoret. Henvendelsene representerer verdifull erfaring og kunnskap som bør komme praksis og politikk til nytte. Barneombudets oppgave er å generere de konkrete erfaringene og lidelsene til overordnede prioriteringer, så vel som å bidra til å hjelpe i den enkelte sak.

Ombudet setter fokus på livsområder og verdier av sentral betydning under oppveksten, herunder om regelverk til vern om disse verdiene blir fulgt. Målsettingen har hele tiden vært å fremme en best mulig samlet barnepolitikk, vise respekt for barnets egenverdi og kompetanse i spørsmål som angår deres egen hverdag, samt å bidra til å sikre at det blir tatt hensyn til det enkelte barns beste innenfor alle relevante livsområder både i offentlig og privat sektor. Ombudet har lagt vekt på å være faglig i forkant av en rask samfunnsutvikling.

Kommunikasjon med barn og unge er en nødvendighet for at Barneombudet skal kunne fungere etter sitt mandat. Dagens oppvoksende generasjon må ha en mulighet til å komme i direkte kontakt med myndighetspersoner som kan gi respons, yte veiledning og gjennom respektfull behandling gi barn og unge en reell opplevelse av delaktighet og verdighet. De har stor kompetanse på mange livsområder, og de forventer at deres kunnskap og innsikt skal bli brukt for å bedre deres situasjon.

Å fremme barns interesser krever samarbeid på tvers av tradisjonelle skillelinjer. Barneombudet har søkt å motivere til nytenkning når det gjelder oppgaveløsning i forhold til barn og unge ved å samarbeide med pilotkommuner som kan vise vei gjennom alternativ organisering. En viktig oppgave for Ombudet har vært å videreføre arbeidet med å få etablert et lavterskeltilbud uten de tradisjonelle skranke, henvisninger, klientifisering og lange ventelister. Ressurssterke voksenpersoner skal være tilgjengelig der barn er og på barns premisser, som førstelinje og som et nødvendig ledd i en tiltakskjede for de barn og unge som er særlig sårbare.

Primære målsettinger i 2002

1. Bidra til at alle barn og unges interesser i det norske samfunn ivaretas

- Bidra til implementering av FNs barnekonvensjon i samfunnet.
- Bidra til å utvikle norsk lovverk i samsvar med barn og unges interesser og styrke deres rettssikkerhet.
- Øke respekten for barn og unges kompetanse på ulike områder i samfunnet, og sørge for konkrete muligheter til aktiv deltakelse.
- Fokuserer på det forebyggende potensialet i styrking av barn og unges sentrale livsarenaer (familie, barnehage, skole og fritid), og bidra til utvikling av et lavterskeltilbud.

Barneombudet ønsker å formidle barn og unges kompetanse og deres syn på saker som opptar dem. Dette gjøres gjennom ulike dialoginstrumenter og prosjekter hvor barn og unge får muligheten til å delta sammen med beslutningstakere så vel som andre barn og unge.

Barneombudets Klar Melding INN / UT er etter hvert blitt en institusjon. Ved å vri tjenesten fra Tekst-tv mot Internett, er Barneombudets mål å bli mer tilgjengelig og ungdomsvennlig.

I arbeidet med høringsuttalelser har Barneombudet som hovedmålsetting at all lovgivning må ha et tilstrekkelig helhetsperspektiv på barndom, og at FNs Barnekonvensjon reflekteres og brukes i utvikling av lovforslag og endring av praksis.

Arbeidet knyttet til Ombudets lovpålagte ansvar i forhold til Film- og Videogramloven økte i omfang i 2002. Flere filmer ble vurdert etter henstilling fra publikum eller Statens Filmtilsyn. Uttalelsene fra Barneombudet ble tatt behørig hensyn til i ankenemndas behandling av klager på aldersgrensefastsetting. Det var ikke alltid Ombudets syn vant fram, men Barneombudet

opplever en styrking av debatten rundt dagens filmtilbud for barn og unge, og hvilke signaler de voksne i samfunnet sender barn og unge ut i fra hva som godtas på filmlerretet.

Som en videre oppfølging av Barnekonvensjonens artikkel 17 om massemedier, gikk Barneombudet sammen med Forbrukerrådet til anmeldelse av distributøren av dataspillet Grand Theft Auto 3, for brudd på straffeloven §382. Anmeldelsen førte ikke fram, men også her førte debatten om skadelige dataspill til at ytterligere fokus ble satt på denne delen av barn og unges medievirkelighet. Denne delen av Ombudets arbeid forventes å øke i omfang i årene som kommer.

Barneombudet har vært sterkt engasjert i lovendringsprosessen i Opplæringsloven, knyttet til barns fysiske miljø, klagerett og tilsynsordninger. Ombudets mandat har vært å gi elever individuelle rettigheter, og å sikre barn og unge et trygt arbeidsmiljø.

Barneombudet utredet ulike konfliktreduserende tiltak rettet mot familier i samlivsbrudd, og la frem et forslag om en obligatorisk rådgiversone for barnefamilier som reorganiseres. Forslaget er presentert Stortinget som et innspill til behandlingen av Familiemeldingen.

Barneombudet fortsatte i 2002 sitt fokus på mobbing og fikk etter hvert hjelp av regional- og lokalaviser til å få inn barn og unges historier. Mange av henvendelsene om mobbing handler om de mørke sidene, frustrasjon, fortvilelse, avgrunn, utstøting, ensomhet, livsfare. Mobbing rammer ikke bare offeret, det rammer medelever, det rammer lærer, det rammer hele læringsmiljøet. Det rammer vår fremtid. Etter stor respons fra hele landet, arrangerte Barneombudet en erfaringskonferanse hvor alle relevante aktører i skole og medier var invitert. Erfaringskonferansen konkluderte med at kampanjenes tid var forbi og at det var viktig å forankre endring i skolekulturen lokalt. Manifest mot mobbing” ble signert på Voksenåsen 23 september 2002 og forpliktet Statsminister, KS, Utdanningsforbundet, Foreldreutvalget for grunnskolen og Barneombudet til å arbeide mot en nullforekomst av mobbing i norske skoler innen to år.

2. Bidra til å styrke tilbudet til utsatte barn og unge (forebyggende tiltak)

- Øke forståelsen for nødvendigheten av at barn får særskilt beskyttelse på ulike livsområder.
- Stimulere til etablering av flere målrettede og kunnskapsbaserte forebyggende tiltak for utsatte barn og unge.
- Synliggjøre behovet for et helhetlig og tilgjengelig tilbud til barn og unge og deres familier, uavhengig av sektorgrenser.

En klar beskjed Barneombudet får fra barn og unge, er behovet for et lavterskeltilbud uten henvisning, ventetid, diagnose, journalføring og stigmatisering. Barneombudet er av den oppfatning at det er mulig å opprette et tilbud som tilfredsstillende barnas behov innenfor de økonomiske rammer som eksisterer i kommunene. Fagkompetansen er tilstede i kommunene, men den er organisert i sektorer og forankret i profesjonsbarrierer. Barneombudet har hatt møter med flere kommuner for å stimulere til kommunal forsøksvirksomhet som setter barnas behov i sentrum. Ved full inkorporering av FN's Barnekonvensjon, må den gjenspeiles og virke også på det kommunale nivå, noe som ytterligere stimulerer det kommunale engasjementet til å finne de fremtidsrettede løsninger om tilgjengelighet og helhet.

3. Bidra til å styrke tilbudet til barn som trenger særskilt hjelp (kurative tiltak)

- Fremme interessene til ulike grupper med særskilte behov.
- Fokuserer på de konkrete forholdene og kvaliteten på hjelpetiltakene for barn under ulike former for offentlig omsorg.
- Styrke barns selvstendige stilling i alvorlige familiekonflikter.
- Utfordre fagmiljøene til å arbeide med barn og unge som faller utenfor alle kategorier av hjelpetiltak.

Barneombudet utviklet og leder prosjektet "Barn og beskyttelse", hvor kjerneproblemstillingen er styrking av barn og unges reelle innflytelse på egen situasjon i forhold til familien, uten at dette åpner for at barn i større grad settes under press fra en overgriper eller i en maktkamp mellom foreldre. Formålet med prosjektet er å se på om det finnes mer direkte muligheter for å ivareta barns rettigheter i grenselandet mellom autonomi og de voksnes ansvar for å beskytte barn. De mange henvendelser fra barn og unge som formulerer frustrasjon og fortvilelse når de står i kampsone mellom skilte foreldre, eller utsettes for psykiske og fysiske overgrep, uttrykker ofte en velbegrunnet kompetanse til selv å gjøre det riktige valget for sine liv.

Barneombudet har gjennomført arbeidsseminarer og møter med ulike fagmiljøer, interesseorganisasjoner og enkeltpersoner for å utprøve vår kulturs vilje til å emansipere barnet. Prosjektet har vakt stor internasjonal interesse og skal presentere sine konklusjoner i 2003.

Barneombudet har over tid fått henvendelser om å styrke tiltak i forhold til norske barn som lever i utlandet. Spesielt har bekymringsmeldingene omhandlet barn i Spania. Foresatte i kriser flykter fra barnevernet i Norge, mens andre søker billigere livsstil for sine laster eksempelvis alkoholmisbruk. I slike situasjoner er barn i faresonen og Barneombudet har i brev til Barne- og familiedepartementet ble det bedt om at norske myndigheter tar ansvar for at det etableres et velferdstilbud til denne gruppen.

4. Bidra til å øke samfunnets og barn/unges forståelse for og kunnskap om barnebefolknings rettigheter

- Bidra til å øke informasjonen til barn og unge om egne rettigheter i henhold til Barnekonvensjonen og norsk lov.
- Innhenting og videreformidling av kunnskap om barn og unge for å sikre at målgruppen blir synliggjort i aktuelle fagmiljøer og relevante offentlige instanser.
- Overvåke forholdet mellom barnebefolkningen og mediene, nasjonalt og internasjonalt, og fremme nødvendig kunnskap om moderne mediers innvirkning på barn og unge.

Sensasjonsportrettering av barne- og ungdomskulturen i mediene kan i mange tilfeller fremstå svært negativ, slik at barn oppfattes som problem og utgiftspost, mer enn muligheter, potensiale og fremtiden for et samfunn. Barneombudet har flere ganger vært i kontakt med Pressens faglige utvalg (PFU) om bruk av paragraf 4.8 ("barneparagrafen") i Vær-varsom plakaten i forbindelse med ulike saker som har vært i mediene. Barneombudet tok selv initiativ til "barneparagrafen", og arbeider for at barn og unge ikke skal misbrukes i medienes jakt på opplag og seertall.

Kunnskap om mobbing

Enkelthenvendelsene til Barneombudet om mobbing bar preg av sosial skam, et sosialt nederlag som familien eller den mobbeutsatte ikke snakket om. Tabu-faktoren var høy. Derfor var det viktig for Barneombudet å gi mobbingen et ansikt gjennom de historiene og enkeltskjebnene som ble tildelt Ombudet. Flere kanaler ble tatt i bruk som Internettsider, publikasjoner, foredrag, etc, men spesielt lokale og regionale medier. Dette resulterte i en større åpenhet rundt tema. I tillegg mobiliserte Manifestpartnere til mer forskning om mobbing.

Elevrådsstipend 2002

Barneombudet delte ut stipend fra Fremtidfondet. Stipendene ble tildelt ulike elevråd i grunnskolen og skulle brukes til styrke elevdemokratiet, som til forbedring av elevrådet og skolemiljøet samt ulike tiltak elevene mente ville skape et bedre samhold på skolen. Gjennomføring og utdeling av stipend skjedde i samarbeid med "Etter Skoletid" (NRK 1). Barneombudet samarbeidet med fire juryskoler og en juryformann om tildeling av stipend, alle elevrådsrepresentanter ved ungdomsskoler. Det ble til sammen avviklet tre utdelinger, seks tilleggsstipend og fire jurystipend.

Internett Parlamentet (IP)

Gjennom IP ønsker Barneombudet å få innspill fra barn og unge over hele Norge på ulike saker. Resultatene tar Ombudet med videre i møte utredninger, høringsuttalelser, medier og politikerne i Norge.

Barneombudet gjennomførte tre avstemninger med til sammen 18 IP skoler (5-10 klasse). Temaene var mobbing, nytten av elevrådsarbeid og følelsen av stress i forhold til for mange fritidsaktiviteter. I tillegg er det brukt tid til å planlegge videre drift av IP, samt å få organisert en egen elevrådsplattform på Barneombudets Internettsider.

Barneombudets Internett Parlament hadde også en sentral rolle i prosjektet "Livet under 18", som resulterte i at barn og unges stemmer ble inkludert i Norges tredje offisielle rapport til FNs komité for barns rettigheter. Ferdigstillelse av barnas innspill ble kombinert med en konferanse.

I løpet av 2002 holdt Barneombudet rundt 145 foredrag som alle omhandlet barns oppvekstvilkår, og barns rettigheter. Etterspørselen etter barnekunnskap blir stadig større og på tvers av sektorer og interesser, og viser at barneperspektivet i norsk politikk og norsk dagligliv står høyt i kurs.